

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ SORUNLARI,
MESLEK ÖRGÜTÜNDEN BEKLENTİLERİ İLE MESLEKİ
VİZYON ALGILARINI BELİRLEMeye YÖNELİK
BİR ARAŞTIRMA: KONYA İLİ UYGULAMASI**

Ali ALAGÖZ*
Yunus CERAN**

1. Giriş

Bilgi çağı, bilginin temel güç ve ana sermaye olduğu, bilgi üretimi ve iletişiminin yaygınlaştığı, bilgi çalışanlarının çoğunlukta olduğu, sürekli öğrenme ve bilgilenmenin kaçınılmaz hale geldiği yeni toplumsal ve ekonomik dönemi temsil etmektedir (Öğüt, 2001:5). Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş, işletmelerde kaliteli, sürekli ve güvenilir bilgi sistemlerinin oluşturulması amacıyla yönelik stratejik hedeflerin belirlenmesini ve hedeflere ulaşılmasını sağlayacak olan süreçlerin iyi yönetilmesini kaçınılmaz hale getirmektedir. Günümüz dünyasında paylaşılan doğru bilgi bir “değer” ve gelişim için kullanılan en stratejik “meta” halini almıştır.

Bilgi-tabanlı yeni ekonomi ortamında yaşanan gelişmeler, tüm tarafları yeni değerler oluşturmaya ya da mevcut değerlerini geliştirmeye zorlamaktadır. Bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler yeni uzmanlık alanları oluşturmakta, mevcut bilim dallarını yeni fonksiyonlar üstlenmeye zorlamaktadır (Yılmaz, 2007:1). Tarihsel süreçte, kullanıcıların bilgi gereksinimlerini karşılamak amacıyla kendisini sürekli geliştiren, yenilik ve değişimlere karşı gösterdiği uyum ile yönetim bilgi sisteminin en önemli unsuru olan muhasebe bilgi sisteminin konumu muhasebe meslek mensuplarına yeni sorumluluklar yüklemektedir.

Bilgi ekonomisinin altın kuralları olarak nitelenebilecek olan kalite, müşteri odaklılık, proaktif anlayış, risk yönetimi, değer yaratma ve kurumsal yönetim anlayışı gibi kavramlar muhasebe uygulamalarında yeniliklerin dinamiklerini oluştururken, muhasebe meslek mensuplarını da yeni sorumlu-

* Selçuk Üniversitesi İİBF Muhasebe Finansman Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

** Niğde Üniversitesi İİBF Muhasebe Finansman Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

luklarla karşı karşıya bırakmaktadır. Bütün bu gelişmelerin sonucu olarak teknolojik yeniliklerden yararlanan meslek mensupları geçmişte kısıtlayıcı birer faktör olan zaman ve mekan boyutlarını aşarak, finansal bilgi üreten muhasebe bilgi sisteminin ilgi alanını geleceği algılayan bir vizyonla genişleterek çalışmalarına sürdürmelidirler.

2. Muhasebe Mesleğinin Yakın Dönemdeki Gelişimi

Önemli bir rekabet aracı olan mali nitelikteki bilgilerin kaynağı olan muhasebe de, tarihsel gelişim süreci içinde önemli niteliksel değişimler göstererek, günümüzdeki anlam ve önemine kavuşmuştur. İşletmelerin büyümesi, faaliyetlerin çeşitlenmesi, mali piyasalardaki gelişmeler, işletmelerin finansman ihtiyacını karşılamada yabancı kaynak kullanımının artması, küresel sermaye hareketleri, şirket satın alma ve birleşmelerinin yaygınlaşması, mikro ve makro ölçekteki ekonomik kararların alınmasında muhasebe bilgisinin önemini artıran gelişmelerdir. Bu gelişmeler, bir taraftan mali tabloları kullananların sayılarının ve etkinliklerinin artmasına, diğer taraftan muhasebe işlemlerinin gittikçe karmaşık hale gelmesine neden olarak, muhasebe verilerinin ve mali tabloların önemini ve işlevlerini artırmıştır. Bütün bu gelişmeler, muhasebe mesleğini ülkenin ekonomik gelişmesinde ve aynı zamanda sağlıklı, çağdaş bir hukuk düzeninin ve sağlıklı bir teknik düzenin kurulmasında belirleyici bir öge haline getirmiştir (Yontan ve Sönmez, 2005:1).

Muhasebe mesleği, kamusal sorumluluklarına karşın, ülkemizde uzun yıllar kuralsız, disiplinsiz ve herhangi bir yeterlilik aranmaksızın, herkesin çalışabildiği bir meslek alanı olmuştur. 1985 yılında çıkartılan Yeminli Mali Müşavirlik Kurumu ile ilgili düzenleme, mesleğe statü kazandıran ilk yasadır. Bu düzenlemenin, mesleğe ve sorunlarına sahip çıkılması ve mesleğin yaşatılması açısından oldukça önemli bir rolü olmuştur.

13 Haziran 1989 tarihinde yayınlanan 3568 sayılı “Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu” ile muhasebecilik mesleğinin kurumsallaşma sürecinde yeni bir döneme geçilmiştir. Kanun ile mesleğin kapsamı, mesleğe giriş koşulları, mesleki staj ve mesleki yeterlilik sınavı, Yeminli Mali Müşavirlerin tasdik yetkileri, Oda ve Birlik örgütlenmesi ile disiplin hükümleri alanlarında düzenlemeler gerçekleştirilerek, mesleğin “Serbest Muhasebeci”(SM), “Serbest Muhasebeci Mali Müşavir”(SMMM), “Yeminli Mali Müşavir”(YMM) olmak üzere 3 ayrı grup tarafından icra edilmesini hükme bağlamıştır.

Muhasebe mesleği, uzun yıllar süren bir çalışma ve mücadele sonucunda bir yasayla belirli esaslara bağlayan ve avukatlık, doktorluk gibi bir meslek niteliği kazandıran 3568 sayılı kanunla, dünya uygulamalarına paralel olarak mesleki ünvan verme ve mesleki yeterliliği değerlendirme yetkisi, mesleğinin üst örgütü olan Türkiye Serbest Muhasebeci, Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB)'ne bırakılmıştır (Benligiray ve Sürmeli, 1998:9). Bu bağlamda, TÜRMOB tarafından hazırlanan Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Staj Yönetmeliği 1992 yılında Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş ve 1997 yılında yapılan düzenleme ile bugünkü halini almıştır. Bu yönetmelikle, aday meslek mensuplarının mesleğe ilk girişleri, yetiştirilmeleri ve mesleğe hazırlanması için staj programlarının geliştirilmesi, stajlarda uygulanacak değerlendirme yöntemleri ve diğer uygulamalar yazılı esaslara bağlanmaktadır. İzleyen dönemde, üst meslek örgütü TÜRMOB, TESMER ve TMUDESK gibi kurullar aracılığı ile meslek mensuplarının staj, eğitimi ile ülkedeki muhasebe ve denetim uygulamalarının uluslararası uygulamalara uyumunu sağlayacak standartları oluşturma alanlarında yürütülen çalışmalar ile muhasebe mesleğinin vizyon kazanması yönünde önemli mesafeler elde edilmiştir.

3. Meslek Mensuplarının Sorunları ve Mesleği Geleceğe Taşıyacak Vizyon

Dünyada tüm ekonomik faaliyetlerin yeniden şekillenmesine neden olan ve bugüne kadar literatürde kullanılan tüm kavramları yeniden ele almayı ve tanımlamayı kaçınılmaz bir zorunluluk olarak ortaya çıkaran, diğer bir bakış açısı ile yeni kavramlarla sosyal, siyasi ve ekonomik hayatı çevreleyen küreselleşme olgusu muhasebe bilgi sistemini, bu sistemden beklentileri, sistem çalışanlarının rollerini tartışmaların odağına taşımaktadır. Globalleşmenin sonucu olarak değişen ve belirsizliklerin gündem güne arttığı ekonomik düzende rekabet gücüne elde etmeye çalışan işletmelerde, teknolojik altyapıya sahip olmanın yanı sıra kurumsallaşma, vizyon belirleme, örgüt kültürü yaratma, sürekli öğrenme ve bilgi yönetimi alanlarına olan ilgi, bilgi sistemlerinin ve muhasebe çalışanlarının öneminin anlaşılmasına neden olmuştur. Bilgi sistemi raporlarında yer verilecek bilginin doğruluğu, zamanlılığı, sunuluş biçimi, raporların içeriği ve bilginin karar sürecinde kullanım kolaylıkları, bilgi kullanıcılarının karşılanması gereken temel beklentileri durumuna gelmiştir. Diğer taraftan, yeni rekabet düzenine yönelik işletme

stratejilerinin belirlenmesi ve uygulanmasında Muhasebe Bilgi Sistemi ile muhasebe çalışanları son derece kritik bir roller üstlenmekte, bilgi sisteminin işlerliği, sistemde işlenen veriler ile üretilen bilgilerin doğruluğu, bütünlüğü ve sürekliliği gittikçe önemli konular halini almaktadır.

Bilgi ekonomisinde, bilgi kullanıcıları açısından muhasebe bilgi sisteminin ve meslek mensuplarının önemi artmıştır. Ülkemizde 2000'li yıllarda mali piyasalarda başlayarak tüm ekonomiyi etkileyen krizler ve eş zamanlı olarak yeniden canlandırılan AB üyelik hedefi sonrasında gerek kamu gerekse işletmelerde küresel ekonomik düzene dahil olma çabaları artmıştır. Bu çabaların sonucu olarak ekonomik faaliyetleri yapılandırma ve kontrolü sağlamak amacıyla yeni yasalar çıkartılmış ve düzenleyici kurumlar oluşturulmuştur. Diğer taraftan işletmelerde de yönetim anlayışlarında ciddi değişimler yaşanmış ve yönetime destek sağlayan muhasebe bilgi sistemi önemli bir konuma gelmiştir. Bütün bu gelişmeler muhasebeyi yasal mevzuata göre kayıt tutmak ve mali tablolar hazırlamaktan (defter tutma faaliyetleri) uzaklaştırarak, bilgi yönetimi ve değer yaratan bilgileri belirleme vizyonuna sahip olma zorunluluğu (bilgi odaklı uygulamalar) ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Meslek mensuplarının mükellef ile kamu kurumları arasında köprü görevi oluşturma görevleri ağır ve ciddi sorumluluklar yaratmakla birlikte, değişen ve yeniliklere sahne olan ekonomik hayatta tüm işletme ilgililerinin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak bir anlayışa ihtiyaç vardır. Buna göre, kamuyu aydınlatma yükümlülüğü sadece gelir idaresine (Defterdarlık – Vergi Daireleri) hizmet etme, beyanname, bildirme, her çeşit form, anket doldurma şeklinde algılanmamalı, tüm ilgilileri kapsayan bir anlayış şeklinde değerlendirilmelidir.

Muhasebe mesleği, uluslar arası standartlara uyumlu muhasebe ve denetim ilke ve kurallarının geçerli olduğu, güçlü bilgi teknolojisi imkanları kullanılarak, çok değişik alanlarda ve hızlı bir şekilde finansal bilgi yaratma ve denetim olanaklarına sahip olması durumunda saygınlığa ve toplum güvenine kavuşabilir. Bilgi ve teknolojiyi kullanma becerisi, mesleki saygınlığın sürdürülmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Meslek mensuplarının hizmet üretiminde başarılı olmaları için küreselleşme sürecinin doğurduğu sonuçları iyi anlamaları ve gelecekte ortaya çıkma olasılığı yüksek olan mesleki risk ve olanaklara göre kendilerini hazırlamaları gerekir.

Ekonomide bilgiye ihtiyaç duyanlarla bilgi üretmek durumunda olanların kesişim noktasında görev yapan muhasebe meslek elemanları, tutarlı, güncel, değişen ve gelişen piyasa koşullarına uygun verimliliğe sahip olmalıdır. Bu yönüyle muhasebe meslek elemanları, günümüz ihtiyaçlarını karşı-

layabilen, birey odaklı ve bireyin sınırsız güçlerinin gelişmesine izin veren yönetim pratikleri ile desteklenmelidir.

Misyon, örgütü diğer örgütlerden farklı kılan uzun dönemli amaçlar olup, örgütün temel var oluş nedeni ve nerede olmak istediğinin belirlenmesi yoluyla örgütün görev tanımının yapılmasını, çalışanlar için amaçların belirlenmesi ve ortak bir anlayış oluşturulmasına imkan sağlar (Türkel ve diğerleri, 2001:30).

Muhasebe meslek örgütü ve örgütü oluşturan muhasebe meslek elemanlarının misyonu; muhasebe mesleğinin müşterileri durumunda bulunan kesimlerin o anki durum ve gelecekle ilgili planlarında doğru kararlar almalarına ve eylemlerini olumlu kılmalarına yönelik muhasebe mesleği ile ilgili beklentilerini, mesleki sorumluluk ve hassasiyet içinde, tutarlı, etkin, ekonomik verimlilikte, en kısa zaman ve en kaliteli şekilde karşılamak olmalıdır (Ece ve Abdioğlu, 2005:71).

Vizyon ise, ne olmak, nerede olmak ve bunun nasıl gerçekleştirileceğini açıklayan, örgüt misyonu, kalite politikası ile örgüt felsefesinden oluşan gelecekle ilgili hedef tanımlamalarıdır (Türkel ve diğerleri, 2001:26). Diğer bir ifade ile, amaçlara nasıl ulaşılacağını gösteren zihinsel bir algılama olup örgütün belirli bir zaman dilimi için tasarladığı bir ortam ve bu ortamı yaratacak şartların nasıl sağlanacağını ifade eden bir yönlendirme sürecidir (Kovancı, 2001:38).

Örgütün gidişatının ne yönde olduğunu ve neyi temsil ettiğini gösteren vizyon, hedeflere doğru yol alınıp alınmadığını sürekli bir şekilde test eder. Bu yönüyle vizyon, varlığın başlangıcından şimdiki zamana, şimdiki zamandan geleceğe uzanan zaman boyutunda değerlendirilmelidir. Şimdiki zaman ile ilgili vizyon, örgütü ve örgütü oluşturan bireylerin mevcut durumunu yani gelecekle ilgili vizyona ulaşmak için başlatılacak değişim ve gelişim hareketi için başlangıç noktasını oluşturur. Gelecek ile ilgili vizyon ise, örgütün ulaşmak istediği nihai amacı ve bu amacı gerçekleştirebilme yeteneğinin metodolojisini açıklayan bir olgudur (Pekdemir, 2001:25-27).

Vizyon belirleme, mesleğin başarılı bir geleceği için değil, aynı zamanda global çevrede başarılı bir işletmecilik ve ekonomi için gerekli olan uzmanlıklar, hizmetler ve değerler üzerinde daha dikkatlice düşünülmesi konusunda önemli fırsatlar yaratır. Ayrıca vizyon, meslek mensuplarına daha yüksek düzeyde dürüstlük ve objektiflik sağlar (Pekdemir, 2001:27). Muhasebe vizyonu ilgililerin muhasebe bilgi sistemi ve meslek mensuplarından beklentilerine göre şekillenecektir. Muhasebe ve muhasebe meslek elemanlarının vizyonu: "yeni dünya düzeninin global yapısında pazarın bilgiye dönük yüzü olarak var olmak" olmalıdır (Ece ve Abdioğlu, 2005:71).

4. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, muhasebecilik mesleğini icra eden meslek mensuplarından sorunları ile mesleki vizyona ilişkin düşüncelerini saptamaya çalışmaktır. Bu amaçla, meslek mensuplarının meslek örgütleri ile ilişkileri ve meslek örgütlerine ilişkin görüşleri ile mesleğin gelecekteki konumu ile ilgili beklentileri olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır.

4.1. Araştırmanın Kapsamı, Sınırları ve Yöntemi

Bu araştırma Konya ilinde Konya SMMM Odası'na kayıtlı bulunan 354 meslek mensubu ile yüz yüze görüşme tekniği ile yapılmıştır. Anket soruları, teorik bölümlerden yararlanarak muhasebe meslek mensuplarının sorunları, meslek örgütlerinden beklentileri ve mesleki vizyon algılarını ölçmeye yönelik olarak oluşturulmuştur.

Araştırmada, verilerin toplanmasında sorularda belirli bir standardın yakalanabilmesi ve daha fazla veri elde etmek amacıyla anket uygulaması yapılmıştır. Anket soruları en kısa sürede cevaplanabilecek nitelikte oluşturulmuş, meslek mensuplarınca kolay cevaplandırılabilmesi için açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Anket soruları, genel kurallar çerçevesinde boşluk doldurma, evet-hayır, birden fazla seçenekli ve likert ölçeği kullanmak suretiyle hazırlanmıştır.

19 adet sorudan oluşan anketimiz 6 kısım bulunmaktadır. Ankette bu kısımlar ayrı ayrı belirtilmemiş, anlaşılabilirlik ve hızlı cevap almayı sağlayacak biçimde sorular sıralanmıştır. Anket çalışmamız;

- a- Meslek mensuplarına ait demografik özellikler,
- b- Meslek mensuplarının meslek tanımları ve gelişmeleri izleme yolları,
- c- Meslek mensuplarının karşılaştıkları sorunlar,
- d- Meslek örgütünün çalışmalarına ilişkin görüşler ve beklentiler,
- e- İş tatmini düzeyi ve iş tatmin düzeyini etkileyen faktörler,
- f- Mesleği geleceğe taşıyacak kişi/kurumlar ve mesleki vizyon algıları,

kısımlarından oluşmaktadır. Anket sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, **SPSS 11.0** (Statistical Package for Social Science) paket programından yararlanılmıştır. Ankette yer alan her bir soru için ayrı ayrı frekans hesapları yapılmıştır.

4.2. Araştırma Bulguları

4.2.1. Ankete Katılan Meslek Mensuplarına Ait Demografik Bilgiler

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarına ait demografik bilgiler; mesleki unvanları, eğitim durumları, mesleki tecrübesi, yaş ortalaması ve istihdam ettikleri eleman sayısı açılarından sınıflandırılmıştır. Tablo 1’de meslek unvanları, Tablo 2’de eğitim durumları ve Tablo 3’de mesleki tecrübe, yaş ortalaması ve istihdam ettikleri eleman sayısı verilerine yer verilmektedir. Tablo 1’e göre, araştırmaya katılanların % 51’i Serbest Muhasebeci, %47’si Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve %2’si ise Yeminli Mali Müşavir ünvanına sahip meslek mensuplarıdır. Tablo 2’e göre, anketi cevaplandıran meslek mensuplarının % 40’ı Lisans, % 33’ü Ön Lisans, %23’ü Lise, % 4’ü lisansüstü eğitim mezunudur. Tablo 3’e göre, anketi cevaplandıran meslek mensuplarının mesleki tecrübe ortalaması 16,71, yaş ortalaması 39,69 ve istihdam ettikleri eleman sayısı ortalaması 2,91 dir.

Tablo 1: Meslek Unvanları

Meslek Ünvanı	SM	SMM	YMM	Toplam
n	183	167	4	354
%	51	47	2	100,0

Tablo 2: Eğitim Düzeyleri

Eğitim	Lise	Ön lisans	Lisans	Lisansüstü	Toplam
n	84	118	142	10	354
%	23	33	40	4	100,0

Tablo 3: Mesleki Tecrübesi, Yaş Ortalaması ve İstihdam Ettikleri Eleman Sayısı

Çalışanların Demografik Yapısı	Minumum	Maximum	Ortalama
Mesleki Tecrübesi	1,00	36,00	16,71
Yaş Ortalaması	24,00	63,00	39,69
İstihdam Ettikleri Eleman Sayısı	1,00	10,00	2,91

4.2.2. Meslek Mensuplarının Meslek Tanımları ve Gelişmeleri İzleme Yolları

Beşli likert ölçeğine göre sorulan meslek tanımlamasına ilişkin alınan cevaplar Tablo 4' te görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensupları muhasebecilik mesleğini, sürekli kişisel eğitimin var olduğu bir meslek (4,45) şeklinde tanımlamaktadırlar. Araştırmaya katılanlar içerisinde lisans düzeyinde eğitim alanların(% 40) oranı da dikkate alındığında, bu değerlendirme oldukça önemlidir. Bu oran, meslek mensuplarının mesleki gelişmeleri sürekli izlemeyi ve eğitimi, mesleki başarıyı olumlu etkileyen bir faktör olarak değerlendirdiklerinin göstergesidir. Diğer taraftan araştırmada muhasebecilik mesleği bürokratik uygulamaların yoğun olduğu bir saha (4,33) şeklinde de tanımlanmıştır. Bu oran, meslek mensuplarının yürütmüş oldukları muhasebe uygulamalarının finansal muhasebe/ Vergi Muhasebesi uygulamaları ağırlıklı olduğunu göstermektedir. Yine araştırmada meslek mensupları tarafından mesleğin değeri toplumca tam olarak anlaşılmayan bir meslek (4,18), şeklinde tanımlanması da bilgi üretme amaçlı muhasebe uygulamalarının yeterince ön plana çıkmaması, işletmelerin meslek mensuplarından beklentilerinin sınırlı olması ve bu durumun meslek mensuplarında mesleki bilgilerini ve muhasebe uygulamalarını yeterince ifade edememenin oluşturduğu darboğaza işaret etmektedir. Araştırmaya katılanlar, muhasebe mesleğini sosyal sorumluluğu fazla olan bir meslek (4,11) şeklinde tanımlayarak, mesleğin toplumsal boyutuna vurgu yaparken, zor ve stresli bir meslek (4,10) tanımlaması da iş hayatında tüm aktörleri tarafından günümüzde hissedilen bir yönünü ortaya koymaktadır.

Tablo 4: Meslek Tanımlaması

Meslek Tanımları	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Kişisel eğitimin sürekli olması gereken bir meslek	4,45	0,82
Bürokratik işlerin fazla olduğu bir meslek	4,33	0,87
Değeri toplumca tam olarak anlaşılmayan bir meslek	4,18	1,07
Sosyal sorumluluğu fazla olan bir meslek	4,11	1,07
Zor ve stresli bir meslek	4,10	1,15

Not: (i) Ölçekte 1 hiç katılmıyorum ve 5 çok yüksek düzeyde katılıyorum anlamındadır; (ii)

Araştırmaya katılanların mesleki gelişmeleri hangi iletişim araçlarıyla takip ettiklerini tespit etmek amacıyla beşli likert ölçeğine göre oluşturulan soruya cevapları Tablo 5’ki gibidir. Meslek mensuplarının mesleki gelişmeleri takip etmede ağırlıklı olarak (4,60) interneti kullanmaktadırlar. Günümüzde bilgisayar teknolojilerinden ve yazılımlardan iş hayatının her alanında yararlanılmaktadır. Bilişim teknolojilerinin gelişimi ve internet olanaklarının yaygınlaşması beraberinde internet üzerinde iş ve işlemler yapmayı, dahası bilgi paylaşımını ve dağıtımını getirmiştir. Özellikle, e-ticaret alanında özel sektör ve kamu kurumları tarafından atılan adımlar interneti fonksiyonel bir araç haline getirmiştir. Meslek mensupları mesleki gelişmeleri izlemede kitapları (3,70) kaynak olarak görmektedirler. Bu tercihte, son yıllarda mesleki alanda akademisyenler ile meslek örgütlerinin ve uygulama sahasındaki uzmanların yoğun bir şekilde eserler yayınlamasının büyük etkisi olduğu söylenebilir. Meslek mensupları, gelişmeleri izlemede üniversiteler, meslek örgütleri ve ilgili kamu kurumları tarafından organize edilen kongre, konferans ve panelleri de (3,58) önemli bir araç olarak görmektedirler. Bu tür organizasyonlar, hem teorik hem de uygulama boyutunu bir arada görebilme, zaman uyumu, uygulamada karşılaşılan sorunları uzmanlara sorarak cevaplar alabilme, meslek mensuplarını rutin çalışmalardan kısa sürede olsa uzaklaştırma, meslektaşları ile bir araya gelebilme ve sosyalleşme yönü ile önem taşımaktadır. Meslek mensupları, gelişmeleri izlemede bir diğer kaynak olarak dergileri (3,30) görmektedir. Muhasebe uygulamaları hakkında ve özellikle vergi mevzuatına ilişkin periyodik yayınların fazla olması bu kaynağı önemli kılmaktadır. Bir diğer iletişim aracı olan gazeteler (2,63) ise meslek mensupları için en az bir öneme sahiptir. Bunun sebebi, gazetelerde muhasebe uygulamalarına ilişkin haberlere yeterince yer verilmemesidir.

Tablo 5: Mesleki Gelişmelerin İzlenmesinde Kullanılan Araçlar

Araçlar	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
İnternet	4,60	0,79
Kitaplar	3,70	1,32
Kongre, Konferans ve Paneller	3,58	1,31
Dergiler	3,30	1,52
Diğer	3,09	1,48
Gazeteler	2,63	1,45

Not: Ölçekte 1 Önemsiz ve 5 çok önemli anlamındadır.

4.2.3. Meslek Mensuplarının Karşılaştıkları Sorunlar

Anketin bu bölümünde araştırmaya katılan meslek mensuplarının mesleklerini icra ederken karşılaştıkları genel sorun alanları ve mükellef ve kamu kurumları kaynaklı sorun alanlarına ilişkin belirlenen başlıklarla ilgili görüşleri beşli likert ölçeği şeklinde alınmıştır. Alınan cevaplar Tablo 6-7-8'deki gibidir.

Tablo 6: Sorun Alanlarının Dağılımı

Sorun Alanları	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Kamu kurumlarında yaşanan sorunlar	4,18	0,87
Mükelleflerle yaşanan sorunlar	3,86	1,13
Mevzuatla ilgili yaşanan sorunlar	3,80	1,06
Özel Hayatın kısıtlanması ile ilgili sorunlar	3,71	1,34
Meslek mensup ve örgütleri ile yaşanan sorunlar	3,12	1,23
Çalışanlarla yaşanan sorunlar	2,96	1,32
Muhasebe programlarından kaynaklanan sorunlar	2,89	1,34

Not: Ölçekte 1 Önemsiz ve 5 çok önemli anlamındadır.

Tablo 6 incelendiğinde, meslek mensupları tarafından en önemli sorun alanı (4,18) kamu kurumları olarak görülmektedir. Meslek mensupları muhasebe uygulamalarının yürütülmesi sırasında sık sık Gelir İdaresi Başkanlığı, Vergi Daireleri, Sosyal Güvenlik Kurumları, Mahalli İdareler vb kamu kurumlarına bilgi ve belge sunma yükümlülüğü ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bu kurumlarla ilgili yasal düzenlemelerin yoğunluğu ve değişkenliği, işlemlerdeki hata ve düzensizliklerin hukuki yaptırımlarla desteklenmiş olması ve kurumların hizmet sunmadaki yetersizlikleri meslek mensuplarını bu alanları en sorunlu olarak görülmesinin temel nedenleridir. Meslek mensuplarının önemli sorun alanlarından bir diğeri de mükelleflerle ilişkiler(3,86) oluşturmaktadır. Ankette, işletmenin “mükellef” olarak nitelendirilmesinin yadrganmaması, meslek mensuplarının icra ettiği muhasebe uygulamalarının vergi muhasebesi ölçeğinde olduğunu ve kamu kurumları ile yaşanan sorunların bir yönünün de işletme olduğunu, işletmelerin(mükellefler) beklentilerinin bu alanlarla ilgili olduğu, kamu kurumlarına sunulacak bilgi ve belgelerin düzenlenmesi noktasında ortak çalışma ortamının yeterince sağlanamadığını göstermektedir. Diğer taraftan, meslek mensupları ve

meslek örgütleri ile ilişkilerde (3,71) önemli bir sorun alanı olarak belirtilmektedir. Bu durum, meslek mensupları arasında diyalog ve dayanışmanın eksikliği, belgesiz/yasadışı olarak çalışanların var olması ve hizmetlerin ücretlendirilmesinde tarife dışı uygulamaların önlenememesi gibi nedenlerin varlığına işaret etmekte, diğer taraftan meslek mensupları faaliyet alanları ile ilgili her açıdan ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesinde meslek örgütlerini sorumlu olarak görmekte ve meslek örgütlerinden beklentisini yüksek düzeyde tutmaktadır. Meslek mensupları, büro çalışanları kaynaklı(2,96) sorun alanını ise önemsiz düzeyde görmektedir. Bu durum, muhasebe bürolarında çalışan sayısının az olması, işyeri ortamında sıkı bir üst ilişkinin varolması, büro çalışanlarından beklentilerin sınırlı olmasından kaynaklanmaktadır. Aynı şekilde meslek mensuplarının kullanılan muhasebe programları(2,89) ile ilgili sorunlarını da önemsiz düzeyde görmektedirler. Bunun da sebebi, muhasebe alanında kullanılan program, yazılım ve donanımın yeterli olmasının yanı sıra söz konusu teknolojik altyapının dar bir alandaki uygulamaları gerçekleştirmede araç olarak kullanılmasıdır.

Tablo 7: Mükellef Kaynaklı Sorunların Dağılımı

Mükelleflerle İlgili Karşılaşılan Sorunlar	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Ücret kaynaklı sorunlar	4,19	1,11
Bilgi ve belge akışından kaynaklanan sorunlar	3,74	1,12
Muhasebeci seçiminde objektif kriterlerin dikkate alınmaması sorunu	3,66	1,28
Mesleği algılamadan kaynaklanan sorunlar	3,63	1,27
Mevzuattan kaynaklanan sorunlar	3,53	1,15
Zorlayıcı önerilerden kaynaklanan sorunlar	3,09	1,18

Not: Ölçekte 1 hiç ve 5 çok yüksek anlamındadır.

Tablo 7'de araştırmaya katılan meslek mensuplarının mükellefleriyle karşılaştıkları sorunlara ilişkin cevapları yer almaktadır. Meslek mensupları mükellefleriyle ilgili olan ilişkilerinde en fazla ücretlerle (4,19) ilgili sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmektedirler. Bu durum, meslek mensuplarının icra ettikleri muhasebecilik hizmeti bedelini belirlemede ve tahsil etmede güçlüklerle karşı karşıya kaldıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Önem sırasına göre ikinci sırada, işletmelerden bilgi ve belge akışından kaynaklanan sorunlar(3,74) yer almaktadır. Bu durum, işletme ile meslek mensubu

arasında görev ve sorumlulukların başlangıçta tam olarak belirlenmemesi, işletmelerin muhasebe uygulamasında yürütülen faaliyetler hakkında bilgi sahibi olmaması gibi nedenlerden kaynaklanabilir. Meslek mensupları, karşılaşılan sorunlar içerisinde en az öneme sahip alanı zorlayıcı önerilerden kaynaklanan sorunlar(3,09) olarak görmektedirler. Bunun nedeni, şikâin açık olmaması olabileceği gibi, konunun ticari sır olarak kabul edilmesi de olabilir.

Tablo 8: Kamu Kurumları Kaynaklı Sorunların Dağılımı

Kamu Kurumları İle İlgili Sorunlar	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Süre uzatmalarının son güne bırakılması	4,19	0,95
Aşırı bürokratik işlemler	4,14	0,95
Sürekli düzenlemelerle artan iş yükü	4,11	1,06
Kamu kurumları arası iletişimsizlik	4,02	0,93
Memurlarla yaşanan sorunlar	3,76	1,10
Yeterli sayıda memurun tahsis edilememesi	3,31	1,25

Not: Ölçekte 1 Önemsiz ve 5 çok önemli anlamındadır

Meslek mensupları, yasal mevzuat değişiklikleri, işletmeden bilgi ve belgelerin zamanında ve tam gelmemesi, kamu kurumunun personel ve hizmet alt yapısından kaynaklanan sorunlar vb. nedenlerle yoğun bir stres altında yürüttükleri faaliyetleri sırasında süre uzatmaları ilgili bakanlıklar tarafından son mesai gününe bırakılmasını(4,19) en önemli sorun olarak görmektedirler. Aşırı bürokratik işlemler(4,14), yeni düzenlemelerle artan iş yükü(4,11) ve kamu kurumları arasındaki iletişimsizlik(4,02) diğer önemli sorun alanlarıdır. Bu alanların birbirine yakın oranlarda önem derecesine sahip olmalarının nedeni, birbirleri ile yakın ilişkileridir.

4.2.4. Meslek Örgütünün Çalışmalarına İlişkin Görüşler ve Beklentiler

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının bağlı buldukları meslek odalarının geçmiş faaliyetlerine katılım eğilimleri, faaliyetlerle ilgili düşünceleri ve beklentileri Tablo ilişkin ve beklentilerini anlamaya dönük olarak yöneltilen sorulara alınan cevaplar aşağıdaki bölümde görüldüğü gibidir.

Tablo 9: Mesleki Faaliyetlere Katılım Düzeyi

	n	%
Evet	332	93,7
Hayır	22	6,3
Toplam	354	100,0

Ankete katılan meslek mensuplarının % 93,7'si meslek örgütleri tarafından düzenlenen eğitim amaçlı, konferans, panel, seminer vb. faaliyetlere katıldığını belirtmektedir. Bu durum, meslek örgütleri tarafından gerçekleştirilen eğitim organizasyonların meslek mensuplarınca önemini anlaşıldığını ve meslek mensuplarının mesleki bilgi ve becerilerinin gelişimine katkı sağladığını göstermektedir. Diğer taraftan, meslek mensuplarının % 6,3'ü ise bu tür faaliyetlere katılmadığını ifade etmektedir. Bu durum, meslek örgütlerinin faaliyetleri zamanında üyelerine duyuramaması, meslek mensuplarının mesleki uygulamaları izlemede diğer araçları tercih etmeleri, katılımın sınırlı tutulması, maddi yetersizlikler, meslek örgütü ile meslek mensubu arasında bazı nedenlerle oluşan sürtüşmeler olduğu gibi nedenlerle açıklanabilir.

Tablo 10: Meslek Odalarından Beklentilerin Önem Derecesinin Dağılımı

Beklentiler	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Mesleki konularda danışmanlık hizmeti sunmaları	4,14	0,97
Kamu kurumları ile sorunların çözümüne yardımcı olmaları	4,05	0,97
Meslek mensupları hizmet içi eğitim sunmaları	4,02	1,03
Mükelleflerle sorunların çözümüne yardımcı olmaları	3,76	1,11

Not: Ölçekte 1 Önemsiz ve 5 çok önemli anlamındadır

Ankete katılan meslek mensuplarının bu sorudaki şıklara cevapları birbirine oldukça yakın oranda tercih etmişlerdir. Bu durum, meslek mensuplarının meslek odalarından beklentilerin çok yönlü olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, en çok katıldıkları ve önem verdikleri beklentileri (4,14) mesleki bilgi ihtiyacını karşılamada danışmanlık hizmeti sağlanmasıdır. Bu beklenti meslek mensuplarının, meslek örgütlerince düzenlenen konferans, panel ve seminer gibi mesleki toplantılara katılım oranları ile de desteklenmektedir. Meslek mensuplarının ikinci öncelikli beklentisini kamu kurumları ile meslek mensubu arasında oluşan sorunların çözümüne yardımcı olmaları (4,05) oluşturmaktadır. Bu beklenti, meslek örgütünün, mensupların hakla-

rını savunmada bugüne kadar başarılı uygulama sonuçları vermiş olmasının yanı sıra, meslek örgütü temsilcilerinin kamu kurumları tarafından mesleğin resmi temsilcisi olarak yeterince kabul görmesidir. Meslek mensupları mükellefler ile meslek mensupları arasındaki sorunların çözümüne yardımcı olmaları (3,76) seçeneğini en önemsiz seçenek olarak değerlendirmişlerdir. Bunun sebebi, meslek mensupları ile mükellefleri arasındaki ilişkinin güçlü olması veya meslek örgütlerinin bu alandaki isteksizlikleri olabilir.

Tablo 11: Meslek Örgütlerinin Faaliyetlerinin Yeterlilik Düzeylerinin Dağılımı

Yeterlilik Düzeyleri	n	%
Kısmen yeterli	172	48,6
Yetersiz	87	24,6
Yeterli	66	18,6
Çok yetersiz	15	4,3
Çok yeterli	14	3,9
Toplam	354	100,0

Meslek mensuplarının % 48,6'sı meslek örgütlerinin çalışmalarını kısmen yeterli görürken, % 24,6'sı ise çalışmalarını yetersiz olarak nitelendirmektedir. Diğer taraftan, meslek örgütlerinin çalışmalarını çok yetersiz olarak nitelendirenlerin oranı ise % 4,3 düzeyindedir. Bu oranlar ışığında, meslek örgütlerinin faaliyetleri genel olarak olumlu şekilde nitelendirilebilir. Bunun yanı sıra, çalışmaların meslek mensuplarının taleplerini karşıladığını, ancak faaliyetlerin zamanlaması, sıklığı, katılım ücreti veya faaliyetlerin çeşitlendirilmemesi, katılımın yeterince teşvik edilmemesi gibi nedenlerden kaynaklanan bir takım problemlerin var olduğu hissedilmektedir.

Tablo 12: Meslek Örgütlerinden Beklenen Çalışmalar

Çalışmalar	Sayı	Yüzde %
Eğitim kursları	164	46,3
Mükellef bilgilendirme toplantıları	78	22,1
Sürekli yayınlar	47	13,2
Konferanslar	34	9,6
Diğer	31	8,8
Toplam	354	100,0

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının % 46,3'ü muhasebe uygulamaları ve yenilikleri konu alan eğitim kurslarına ağırlık verilmesini istemekte, % 22,1'i ise vergi uygulamalarına dönük bilgilendirme toplantılarının düzenlenmesini öncelikli alan olarak görmektedir. Süreli yayınlar ve konferanslar ise ağırlık verilmesi istenen diğer faaliyet türleri olarak görülmektedir. Meslek mensuplarının mesleki gelişmelere karşı ilgili oldukları ve mesleki başarı için sürekli eğitim fikrini benimsedikleri net olarak söylenebilir.

4.2.5. Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinin Ulaştığı İş Tatmini Düzeyi ve İş Tatmin Düzeyini Etkileyen Faktörler

Araştırmanın bu bölümünde, meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerinden dolayı ulaştığı iş tatmini düzeyini tespit etmek, iş tatmini düzeyini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yöneltilen sorulara ilişkin cevaplar Tablo 13 ve Tablo 14'de yer almaktadır.

Tablo 13: Meslek Mensuplarının İş Tatmin Düzeyi Seviyesi

İş Tatmini Düzeyi	Kısmen Yeterli	Yeterli	Yetersiz	Çok Yeterli	Çok Yetersiz	Toplam
N	134	89	74	29	28	354
%	37,8	25,1	20,9	8,1	8,1	97,2

Araştırmaya katılan meslek mensupları, mesleki faaliyetlerle çok yeterli (% 8,1), yeterli (% 25,1)ve kısmen yeterli (%37,8) düzeyde iş tatmini sağladığını ifade etmektedir. Üç seçenek birlikte ele alındığında meslek mensuplarının iş tatmin düzeyi % 81 seviyesine çıkmaktadır. Meslek mensuplarının ilişki içerisinde buldukları çevre ile sorunları göz önünde bulundurulduğunda bu oran oldukça yüksektir. Diğer taraftan, meslek mensuplarının toplam % 29'u iş tatmin düzeyini yetersiz olarak değerlendirmektedir.

Tablo 14: İş Tatmin Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Dağılımı

İş Tatmin Düzeylerini Etkileyen Faktörler	Aritmetik Ortalama	St. Sapma	Min.	Max.
Vergi Muhasebecisi olarak algılanma	4,26	0,98	2,00	5,00
Meslek mensuplarının mesleği daha üst düzeye taşımak için gerekli gayreti göstermemesi	4,15	1,12	1,00	5,00
Farklı alanlarda muhasebe uygulamalarına ihtiyacın henüz çarpıcı bir şekilde ortaya çıkmaması	4,02	0,99	1,00	5,00
Mesleki faaliyetlerin sadece belirli alanlarla sınırlı olması, rutini aşamama	3,94	0,97	2,00	5,00
Yetersiz sosyal statü kazanması	3,81	0,98	2,00	5,00
Gelir düzeyinin düşük olması	3,57	1,14	1,00	5,00

Not: Ölçekte 1 Önemsiz ve 5 çok önemli anlamındadır

Meslek mensupları, mesleki faaliyetlerin sağladığı iş tatmini düzeyini etkileyen en önemli faktör olarak (4,26) vergi muhasebecisi olarak algılanmayı görmektedirler. Bu durum muhasebecilik mesleğinin, işletmeler ile Maliye Bakanlığı arasındaki ilişkileri yürütmeye aracılık görevini üstlenen bir meslek grubu olarak algılanmasının meslek mensuplarının iş tatminini olumsuz etkilediğinin en açık göstergesidir. Diğer taraftan bu anlayışın bazı meslek mensupları tarafından kabul görmesinin ve mesleği üst düzeylere taşımak adına yapılan/ yapılacak çalışmaların destek görmemesinin etkisi (4,15) ikinci önemli faktördür. Meslek mensupları, mesleki dayanışma ve bilgi hedefli muhasebe anlayış ve uygulamalarının ancak meslek mensuplarının gayretleri ile elde edilebileceğine inanmaktadırlar. Bu hedefe yönelik bir anlayış ve çabanın iş tatmini düzeylerini artıracığı görüşüne sahiptirler. Diğer taraftan, mesleki faaliyetlerin vergi muhasebesi anlayışı nedeniyle sınırlı uygulamalara dönüşmesi, gerek işletme gerekse kamu kurumlarında karşılaşılan problemlerin aşılmasında yeni adımların atılmaması ve bir iyileşme beklentisinin var olmaması da meslek mensuplarının iş tatmin düzeylerini etkileyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Meslek mensupları tarafından yetersiz sosyal statü kazanması ve gelir düzeyinin düşük olması iş tatmini düzeyini etkileyen en az önemli faktörler olarak görülmektedir. Bu durum, mesleğin yarattığı sosyal statünün ve gelir düzeyinin küçük bazı aksaklıkların dışında meslek mensupları tarafından yeterli olduğunu göstermektedir.

4.2.6. Mesleği Geleceğe Taşıyacak Kişi/Kurumlar ve Vizyon Algıları

Meslek mensuplarının bilgi üretme fonksiyonu açısından mesleğin durumu, mesleki misyon ve vizyonu etkileyebilecek kişi/ kurum ve anlayışlara ilişkin görüşleri çoktan seçmeli sorularla alınmıştır.

Tablo 15: Meslek Mensuplarınca İşletmelere Sunulan Hizmetler

Talep ve Beklentiler	n	%
Vergisel yükümlükleri yerine getirme alanında	245	69,2
İdari yükümlükleri yerine getirme alanında	39	11,0
İşletme yöneticilerine destek sağlama alanında	34	9,6
İşletmeyi sevk ve idare etme alanında	32	9,0
Diğer	4	1,2
Toplam	354	100,0

Meslek mensupları, büyük ölçüde işletmelerin vergisel yükümlülüklerle ilişkin beklentilerini(69,2) karşılamaya yönelik çalışmalar icra etmektedirler. İkinci beklenti ise idari yükümlülükleri karşılama(11,0) olarak ortaya çıkmaktadır. Bu iki alan ortak değerlendirilecek olursa, meslek mensuplarının uygulamalarının vergi muhasabesine yönelik olarak sürdürüldüğü açık bir gerçektir.

Tablo 16: Muhasebe Mesleğinin Mevcut Durumu

Mevcut Durum Değerleri	Sayı	%
İyi bir durumdadır.	54	39,4
Kötü ama gelecekte iyi bir duruma gelecektir.	42	30,7
Kötü bir durumdadır.	22	16,1
Kötü ve gelecekte daha da kötü bir duruma gelecektir.	16	11,7
Çok iyi bir durumdadır.	3	2,2
Toplam	354	100,0

Meslek mensuplarının % 39,4 'ü muhasebe uygulamalarının mevcut durumunu iyi olarak nitelerken, %16,1'i kötü ve % 30,7'si ise kötü ama gelecekte iyi bir duruma geleceği beklentisi içerisinde görmektedir. 3568 sayılı Meslek Yasası, Maliye Bakanlığı tarafından 1992 yılında yayınladığı 1 sıra

nolu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile başlayan düzenlemeler, meslek örgütlerinin oluşturulması, bilgisayar teknolojilerinin yaygın kullanımı, paket programlar, muhasebe yazılımları, internet aracılığıyla veri transferi ve işlemlerin yürütülmesi meslek açısından önemli gelişmelerdir. Bu gelişmeler muhasebe mesleğinde önemli değişimlere neden olmuştur. Bütün bu gelişmeler, muhasebe mesleğinin veri işleme sürecini etkin ve verimli bir yapıya dönüştürürken, bilgi kullanıcısı ve bu kullanıcıların ihtiyaçlarının düşük düzeyde olması nedeniyle bilgi üretme fonksiyonu üzerinde aynı düzeyde bir etkiye yol açmamıştır. Meslek mensuplarının, mesleğin bu açıdan gelecekte daha iyi bir duruma geleceği beklentisi önemli bir düzeydedir.

Tablo 17: Meslek Mensuplarının Genel Yargılara Katılma Dereceleri Dağılımı

Yargılar	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Meslek mensupları üzerinde vergi idaresinin yükü azaltılmalıdır.	4,58	0,82
Üniversitelerde muhasebe bölümleri açılmalıdır.	4,26	0,93
Mevcut yasal düzenlemeler “bilgi için muhasebe yerine, vergi için muhasebe” anlayışına hizmet etmektedir.	4,14	1,06
Üniversite ile meslek mensupları arasındaki dayanışma güçlendirilmelidir.	4,11	1,02
Yapmış olduğumuz iş ile ilgili kamu kurumlarında aşırı derecede bürokratik işlemler mevcuttur	3,98	1,06
Yasal düzenlemeler mesleki faaliyetlerimizin gereklerine cevap vermektedir	3,14	1,14
Muhasebecilerin kendi aralarında ve üçüncü kişilere karşı mesleki anlamda dayanışmaları yeterli düzeydedir	2,99	1,27
Mükellefler muhasebecilik mesleğine yeteri kadar önem vermektedir	2,81	1,50
Mükelleflere verilen hizmetin karşılığında alınan ücret yeterlidir	2,58	1,37

Not: Ölekte 1 hiç katılmıyorum ve 5 çok yüksek düzeyde katılmıyorum anlamındadır.

Meslek mensupları, vergi idaresi kaynaklı yükün azaltılması yargısına (4,58) en yüksek düzeyde katılmaktadırlar. Bu durum, yasal mevzuatın yarattığı iş yükünün meslek mensupları üzerinde yarattığı baskının belirli ölçüde hafiflemesini sağlayıcı bir takım düzenlemelerin yapılması isteğinin yük-

sek olduğu anlamına gelmektedir. Böyle bir düzenleme, meslek mensuplarının mevzuat değişikliklerine ilişkin bilgi ve becerileri noksanlıklarını giderilme ve daha etkili bir şekilde kamuyu aydınlatma görevi yürütmelerine imkan oluşturabilecektir. Meslek mensuplarının ikinci derecede katıldıkları yargı ise, “Üniversitelerde muhasebe bölümleri açılmalıdır” (4,26) ifadesidir. Bu değer yargısına katılım iki açıdan değerlendirilebilir. Birincisi, lisans eğitimi esnasında öğrencilere muhasebe odaklı bir eğitimin verilmesi ile uygulamaya daha hazır elemanların katılacağı sonucudur. İkincisi ise, meslek mensuplarının muhasebe uygulamalarını dar bir alanda sürdürmelerinin yarattığı yanlış bakış açısını ortaya koymaktadır. Bu değer yargısına katılım daha ziyade muhasebenin bilgi üretme fonksiyonunun yeterince anlaşılabilmesi ve bu gereksinimin henüz tam olarak taraflarca hissedilmediği düşüncesini pekiştirmektedir. Bu sonuç, “Yasal düzenlemeler bilgi için muhasebe yerine, vergi için muhasebe anlayışına hizmet etmektedir” (4,14) yargısına katılım oranı dikkate alındığında daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, meslek mensupları “Üniversiteler ile meslek mensupları arasındaki dayanışma güçlendirilmelidir”(4,11) yargısına önemli oranda katılmaktadırlar. Bu sonuç, meslek mensuplarının mesleki dayanışmada üniversiteler ve akademisyenlerle ilişkileri geliştirme isteği taşıdıklarının ifadesidir. Bu ilişkilerin geliştirilmesinde meslek örgütlerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Diğer taraftan, olayın uygulama tarafında yer alan meslek mensuplarının vergi muhasebesi anlayışından kopmamaları dayanışmanın boyutunu engelleyen en önemli faktördür. Meslek mensuplarının en az katılım gösterdikleri yargı ise “mükelleflere verilen hizmetin karşılığında alınan ücret yeterlidir”(2,58) olmuştur. Bu sonuç, ülkemizde tüm alanlarda yaşanan bir rahatsızlığın yansımasıdır.

Tablo 18: Mesleği Geleceğe Taşıyacak Kişi ve Kurumlar

Kişi / Kurum	Meslek mensupları	Meslek örgütleri	Devlet	Diğer	Mükellefler	Toplam
n	127	145	58	9	15	354
%	35,8	41,0	16,3	2,6	4,3	100,0

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının % 41'i meslek örgütlerine görevler düştüğünü, % 35,8'i ise muhasebecilik mesleğinin geleceğine ilişkin iyileşmelerin bizzat meslek mensupları tarafından gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedirler. Buna göre, muhasebecilik mesleğinin iyi bir duruma gelmesinde mesleği icra edenler ve bunların temsilcisi durumundaki meslek

örgütlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu yargının nedeni, meslek örgütlerinin mesleki faaliyetleri organize etmek amacıyla bugüne gerçekleştirdiği uygulamalar ile kabul görmesinin yanı sıra, mesleki faaliyetlere ilişkin olarak oluşturulan standartlara/ kurallara uyumun öneminin tüm kesimler tarafından daha anlaşılır hale gelmesidir. Dikkat çekici bir diğer nokta ise mesleki vizyona mükellef açısından bir katkı beklentisinin düşük düzeyde olmasıdır. İşletme içi bilgi kullanıcılarının mesleki vizyonun oluşmasında katkılarını artıracak bilgilendirme ve düzenlemelere gereksinim vardır.

Tablo 19: Muhasebecilik Mesleğinin Gelecekte Üstleneceğine Vizyona İlişkin Tahminler

Tahmin Düzeyi	n	%
Değişim yaşanır, vergi odaklı uygulamaların önemi azalır.	145	41,0
Değişim yaşanır, özellikle işletme içi bilgi kullanıcılarını bilgilendirme odaklı bir yapıya bürünür.	90	25,4
Değişim yaşanır, tüm işletme dışı bilgi kullanıcılarını bilgilendirme odaklı bir yapıya bürünür.	55	15,6
Değişim yaşanmaz	42	11,9
Değişim yaşanır, ancak vergi odaklı uygulamaların önemi artar.	22	6,1
Toplam	354	100,0

Ankete katılan meslek mensuplarının % 88'i mesleğin gelecekte bir değişim yaşayacağı görüşünü paylaşmaktadır. Diğer taraftan % 41'i vergi odaklı uygulamaların azalacağını, % 25'i işletme yönetim bilgi sistemi içerisinde muhasebenin pratikteki rolünün artacağını, % 15,6'sı ise işletme dışı bilgi kullanıcılarına dönük uygulamaların artacağı fikrini taşımaktadırlar. Diğer taraftan, herhangi bir değişim beklemeyenlerin oranı ise % 11,9 düzeyindedir.

Sonuç

Değişim ve yeniliklerin verdiği ivme ile güç kazanan küresel ekonomik yapı içerisinde önemli bir rekabet aracı olarak bilgi, bilginin üretilmesi, bilgi paylaşımı, bilgi yönetim konularına ilginin artması, işletmelerdeki varlık, kaynak ve faaliyet sonuçlarına ilişkin bilgileri üreten muhasebe bilgi sistemi ve bu sistemi yürütenlerin oluşturduğu muhasebe mesleğinin önemini artırmıştır. Bilgi ekonomisinde bilginin bir ekonomik değer olarak görülmesinin

sonucu olarak bilgi kullanıcılarının artan nitelik ve nicelikte bilgi taleplerini karşılama görevini yerine getirmek zorunda olan muhasebe mesleği ülkemizde üst meslek örgütü olan TÜRMOB ve ülke genelinde yapılanan meslek odaları ile mesleği gelecekte daha etkin ve üzerine düşen sorumlulukları taşıyabilecek bir misyon ve vizyon içerisine yerleştirme çabalarını yoğun bir şekilde sürdürmektedirler.

Yaşamın her alanında karşımıza çıkan küreselleşme olgusunun yarattığı değişime uyum süreci yaşayan tüm ekonomilerde olduğu gibi ülkemizde de yıllardır defter tutma olarak dar bir çerçevede algılanan muhasebe mesleği bir değişim ve vizyon gerekliliğinin farkındalığına ulaşmıştır. TÜRMOB ve meslek odaları ile meslek çalışanları yeni vizyonun oluşturulması çalışmalarında ortak hareket düşüncesinin önemini kavramış, meslek örgütleri kısa sayılabilecek bir zaman dilimi içerisinde tüm meslek çalışanlarını bir çatı altında toplama, mesleğin sorunlarını tespit ve çözümü ile meslek misyonu ve vizyonunun belirlenmesi alanlarında önemli adımlar atmıştır.

Meslek mensupları, muhasebe mesleğinin yaşadığı değişim sürecinde pek çok sorunla karşı karşıya bulunmaktadır. Mevcut sorunların aşılmasında, mesleki yeterliliğin kazandırılması ve karşılaşılabilecek problemlerin çözümü ile mesleği geleceğe taşıyacak düzenlemelere meslek örgütlerinin çözüm getirmesi ve getirilen çözümlere destek verme noktasında istekli bir durumdadır.

Sonuç olarak, meslek misyon ve vizyonun oluşturulmasında meslek örgütünün çabaları ve yasalarda güncelliği yakalayacak düzenlemelerin zamanında hayata geçirilmesi, meslek mensuplarının vizyonunda değişmeye ve yeniliklere ilgisini artıracaktır.

Kaynaklar

- Alagöz Ali, Baki Yılmaz ve Ender Güler, "Muhasebe Uygulamalarında Meslek Etiği Anlayışı ve Bir Araştırma", **II. Ulusal Uygulamalı Etik Kongresi**, ODTÜ, Ankara, 18-20 Ekim 2006.
- Atabey N. Ata, Raif Parlakkaya ve Ali Alagöz, **Genel Muhasebe**, Dizgi Ofset, Konya 2005.
- Atabey N. Ata, Baki Yılmaz ve Mustafa Ay; "Avrupa Birliğine Katılım Sürecinde Muhasebenin Sosyal Sorumluluk Kavramı Açısından Kurumsal Yönetim", **IV. Orta Anadolu İşletmecilik Kongresi**, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara, 13-14 Mayıs 2005.
- Benligiray Yılmaz ve Fevzi Sürmeli, **Genel Muhasebe 1**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1998.
- Doğan Mehmet; **Büyük Türkçe Sözlük**, Bahar Yayıncılık, 1. Baskı, 1994.

- Güneş Recep, "Muhasebe Uygulamalarının Sosyal Sorumluluk Anlayışı Üzerine Bir Araştırma", **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:5, Sayı:2, 2003.
- Kovancı Ahmet, **Toplam Kalite Yönetimi; Fakat Nasıl**, 1.Basım, Sistem Yayıncılık, İstanbul, Haziran-2001.
- Marşap, Beyhan; "Kamu Çıkarlarının Korunmasında Muhasebecinin Mesleki Sorumluluğu ve Bu Sorumluluğun Yerine Getirilmesinde Sınırlayıcı Faktörler", **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, Cilt:1, Sayı:1, 1999.
- Oguzhan Ece, Hasan Abdioğlu; "Toplam Kalite Yönetiminin Muhasebe Meslek Elemanları Üzerinde Uygulanmasına Yönelik Bir Model Önerisi", www.iibf.ibu.edu.tr/dergibahar2005/makale4.pdf, 21.11.2007.
- Öğüt Adem, **Bilgi Çağında Yönetim**, Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara, 2002.
- Pekdemir, Recep, "Gelişmiş Ülkelerde Muhasebe Mesleği ile İlgili Vizyon Çalışmaları", **V. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu**, TÜRMOB Yayınları, İstanbul, 2001.
- Türkel, Süleyman, Doğan Nadi Leblebici ve Mehmet Devrim Aydın, **Toplam Kalite Yönetimi Uygulama Rehberi**, 2. Basım, Life Ajans, Konya, 2001.
- Yılmaz Necdet, "Muhasebe Mesleğinin Vizyonu ve Geleceği", www.denizlismmmo.org/dosya.asp?id=737, (E.T. 07.10.2007).
- Yontan Masis ve Ülkü Sönmez, "Toplam Kalite Yönetiminin Muhasebe Meslek Elemanları Üzerinde Uygulanmasına Yönelik Bir Model Önerisi", www.archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum/05.sempozyum/12-%20masisyontan-ulkusonmez.doc, (E.T. 05.08.2007).